

Jöjjetek „JÖJJETEK“

Zeitschrift,
Journal, / écrit périodique /
Monthly paper.

III. év

1950 december.

13. szám

A százötvenéves

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

Irta: Torjai Szabó István

Szerte a világon, ahol magyarok élnek ez év decemberében ünnepet ülnek Vörösmarty Mihály, a Szózat költője emlékezetére. Korunk felfordult és felforgatott fogalmi és értékrendje szinte természetszerű okozója annak, hogy az ünneplésbe otthon és külföldön egyaránt talmi hangok keverednek. Rendszerek és csoportok igyekeznek művét a maguk szempontja szerint értékelni. Nemzeti művelődésünk, mint fajtánk és népünk egyedüli megtartója iránti kötelességünket teljesítjük, ha a hamis hangok orkánjában, az igazi Vörösmartyt felmutatva, ünnepeljük születésének százötvenéves fordulóját.

A magyar romantika

A nagy romantikus hullám Magyarországra érkezése egybeesett a reformkorszak több jelentős politikai, az irodalmi feljúlásnak pedig kiértett, korszakaltató eredményével. Ez a találkozás több okból igen szerencsés és termékenyítő hatással volt a magyar szellemi élet alakulására. Míg a romantika egyfelől elveti a tanult és tudákos minták után keresgélő író típusát, — a romantikus író lázban teremt, nem mintákra figyelmeztet, hanem az isteni ihletre hallgat — másfelől historizmusa a megszépült múlt és a sivár jelen összefüggéseire, mindenekelőtt a népire és népiségre, a

nemzetire és nemzetiségre tereli a figyelmet. A politikai reformtörekvések és az irodalmi romantizmus magyar változata, között így áll elő természetes kölcsönhatás. Ezért telítődik a magyar romantika annyira tulnyomóan nemzeti elemekkel. Így válnak — a csúcsoakat tekintve — Széchenyi, a lángeszű politikus és Vörösmarty, a lángeszű költő (jellemükben és magatartásukban is sok a rokonvonal!) szellemi rokonokká, az emberi életnek és a világegyetemnek abban az új igézetű felfogásában, amit romantikának nevezünk.

A költő életműve

Vörösmarty Mihály (1800—1855) a fehérmegyei Nyéken született, gazdatiszti családból. Székesfehérváron és Pesten tanult; ügyvédi oklevelet szerzett, s közben néhány évig nevelősködött a Perczel-családnál. Görbön, Tolna-megye alispánjánál a megyei életben forgolódva, megismerkedik a közállapotokkal. Korán megismerte a klasszikus iskola költőit, Baróti Szabó Dávid, Virág Benedek, majd Berzsenyi műveit és Révai Miklós nyelvtudományi munkáit. Kedvelt olvasmánya volt Zrinvi és Mikes. A világirodalomból Shakespeare, Schillert és Goethet kedvelte. Bajza és Toldy iskolatársai voltak; Pesten tanuja volt Kisfaludy Károly sikereinek. Ime, fejlődésének külső állomásai. Amikor a Kazinczy pártfogása alatt álló Hébec évkönyvben Aranyosrákosi Székely Sándor „A székelyek Erdélyben” c. eposzát olvasta, megfogalmazott benne első és döntő sikerének, a Zalán futása megírásának terve.

A honfoglalás nagy lélekzetű, tizénekes hőskölte-

ménye, a Zalán futása (1825) a nemzeti igézettel telt korszellemet fejezi ki a legmagasabb fokon: felrészni a múlt ragyogó visszfényével az álmatag jelent; uláradó erő és férfiasnyj, borongó báj a hexameterbe könnyedén ömlő szines, hajlékony és gazdag nyelvezet jellemzi Vörösmarty első eposzát.

*Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?
Századok ültenek el s te alattunk mélyen enyésző
Fénnyel jársz egyedül. Rajtad sűrű fellegek, és a
Bús feledékenység koszorútlán alakja lebegnek...
Hol vagyon, aki merész ajakát hadi dalnak eresztvén,
A riadó vak mélységet fölverje szavával...*

Vörösmarty egy csapásra országos híru költővé válik; a néhány mulva elhalt Kisfaludy Károly helyébe ő lett a nemzeti és irodalmi romantika vezető alakja. Az Akadémia tagjává választják és átveszi a Tudományos Gyűjtemény szerkesztését. Bajza szerkeszti ezentul az Aurórárt, majd ennek megszűnte után, Tol-

dy bevonásával megalakítják az *Athenaeumot*. Több mint tíz éven át e triumvirátus véleménye uralkodik a magyar irodalomban.

A Zallán futását követi a *Cserhalom* (Salamon, László és Géza győzelme a kunokon), *Eger*, (Dobó és az egri vitézek története), a töredékben maradt dus pompájú *Délsziget*, s az egészében legtökéletesebb eposza *A két szomszédvár* (a felkiismeret diadala a bosszu érzésén). Drámáiban (*Vérnász*, *Marót bán*, *Az áldozat*, *Cillei és a Hunyadiak*) a francia felfogású romantikus iskola hívének bizonyul, ám leginkább minden romantikusok nagy öséhez, Shakespeare-hez vonzódik, akinek *Julius Caesarját* és *Lear királyát* le is fordította. Legnagyobb színpadi alkotása azonban a *Csongor és Tünde* c. mese-drámája. Vörösmarty költészetének legmagasabbrendű elemei, a tündéri-lirai (*Csongor*, *Tünde*), a drámai-bölcselmi (a *Kalmár*, a *Fejedelem és a Tudós*), valamint magyar realizmusa (*Balga és Böske*) elegyülnek benne, csodálatos zenéjü nyelven előadva.

Sötét és semmi voltak: én valék,
Kietlen, csendes, lényemlakta Éj,
És a világot szültem gyermekül.
Mindenható sugárral a világ
Fölkelt ölemből; megrázkódtatá
A semmiségnek pusztaságait,
S ezer fejjel a nagy szörnyeteg,
A Mind, előállt. Hold és csillagok
A menny csodái lönek bújosok,
Kímélhetetlen léghatárokon...

(V. felv. Éj.)

1837-ben a pesti Nemzeti Színház megnyitására Arpád címen irt megnyitó darabot. A színház és drámai költészet iránti szeretetét később se tagadta meg. „*Játékszini krónikák*” néven éveken át irt színi bírálatokat és *Bajzával*, a Nemzeti Színház első igazgatójával együtt küzdött a kezdet nehézségei és az alantas izlés ellen. Azonban eposzain, drámáin és elbeszélő költeményein (*Szép Ilonka*, *Buvár Kund*, *Szilágyi és Hajmási*) egyaránt átizzik költészetének mindent elsodró, hatalmas, lírai leve. Vörösmarty, költészetének még bölcselmi darabjaiban is, — mint a „*Gondolatok a könyvtárban*” kiváltképpen lírai költő.

Költészetében nyoma sincs a Kazinczy ápolta hideg fesszégnek. Alkotói vénáját csak a legnagyobb romantikusoknál fellelhető, világokat teremtő mithikus képzelet jellemzi. A mithikus képzelet az ősi megismerés egyedüli eszköze; szinte azt mondhatnók, hogy az alkotás pillanataiban Vörösmartynál nem hasad szét a megismerés intuitívra és racionálisra; a „*velőket rázó hurokon*” létrejött világ csak az ő világa.

Most tél van és csend és hó és halál.
A föld megöszült;
Nem hajszalanként, mint a boldog ember,
Egyszerre öszült az meg, mint az Isten,
Ki megteremtén a világot, embert,
A félig istent, félig állatot,
Elborzadott az zordon mű felett
És bánatában ösz lett és öreg.

(Előszó.)

A képzelőerőnek ehhez a sajátosságához hangulati elemként a romantikus borongás járul és mindenekelett a nyelvi kifejezésnek oly elemi sodrásu leve és ereje, amire nálunk példaképpen még csak egy *Ady*

és *Szabó Dezső*, a világon pedig *Shakespeare* idézhető. Hogyan ne rázta volna fel nemzetét *Szózatával*,

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, ó magyar,
Bölcsöd az, s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar...

Vagy a nagyra és nemesre buzdító *Jóslattal*,

Kié e hon, ha nem miénk?
Ha érte mindent megtevének,
Ha tiszta kézzel áldozánk,
S lettünk, mi eddig nem valánk:
Nincs hatalom,
Mely visszanyom.
És még neked virulnod kell, ó hon,
Mert Isten, ember viraszt pártodon.

Kiáltása betölti a magyar életet és visszhangzik a súlyos másfélszázadon át mind a mai napig.

Oldódjatok, ti megkövült tagok,
Szakadj fel dúlt keblemből, ah sóhaj!
Légy, mint a földrendítő éji vész,
Bútól, haragtól terhes és szilaj.
S te elnyomott szó hagyd el börtönöd,
Törj át a fásult nemzedék szívéen,
Hogy megcsendüljön minden gyáva fül
Mennydörgésedtől a föld kerekén.

(Élő szobor)

A szabadságharc után, élete vége felé hangja mindinkább elkomorul. A kortársak még mindig a hexaméterek ünnepélyességét csoldálják; ma már nyilván látjuk azt ami az eposzsköltőnél sokkal több benne, a magyarság és az emberiség legnagyobb problémáival vívódó nagy és meghasonlott romantikus lelket.

Kié volt ez elfojtott sóhajlás,
Mi üvölt, sir e vad rohanatban,
Ki dörömböl az ég boltozatján,
Mi zokog, mint malom a pokolban?
Hulló angyal, tört szív, örült lélek,
Vert hadak, vagy vakmerő remények?
Húzd, ki tudja, meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóból bot;
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondoldj a gonddal!

... A vak csillag, ez a nyomorú föld
Hadd forogjon keserű levében,
S annyi bűn, szenny s ábrándok dühétől
Tisztuljon meg a vihar hevében,
És hadd jöjjön el Noé bárkája,
Melly egy új világot zár magába,
Húzd, ki tudja, meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóból bot;
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondoldj a gonddal!

(A vén cigány)

A Vén cigány volt Vörösmarty utolsó nagy verse, egyben a magyar romantika diadala. A szabadságharc baljós kimenetele; bujdosása és betegsége, a folytonos örlő töprengésben végzett „férfi munka” megélesztett emberi erejét. De a nagy lélekben tisztersen visszhangzó szenvedések és csalódások eljuttatták a gondolkodásnak oly mélységeibe, melyekben mind a nemzet mind az ember kérdései a lét egyetemes és megvívhatatlan problémáivá táguznak.

Az ige fényénél

UJÉVI IMÁDSÁG

„Akinék jegyese van, völegény az, a völegény barátja pedig, aki ott áll és hallja őt, örvendezve örül a völegény szavának: Ez az én örömöm immár betelt. Annak növekednie kell, nekem pedig alább szállanom.”

(János 3: 29–30)

Könyörgök Hozzád örökkévaló Istenem azért, hogy ebben az esztendőben is növekedjék bennem és általam a Te Szent Fiad, a Jézus Krisztus. Növekedjék az én szívemben azzal, hogy hívebb és engedelmeseb szolgád legyek, hűségesebben és áldozatosabban kövessem Szent Fiadat, bátrabban öldököljem meg ó-emberemet és gazdagabban viruljon ki és gyümölcsözzék uj emberem. Növekedjék Krisztus általam családi életemben. Több legyen tűzhelyem mellett a békesség, tisztábban éjjen családi istentiszteleteim örökmécsese, hűségesebben szolgáljuk egymást s nagyobb béketűréssel hordozzuk el egymást. Növekedjék Krisztus az én élethivatásomban azáltal, hogy előtte álllok meg, mikor munkához kezdek és Neki számolok be, amikor leteszem a számat. Növekedjék azzal, hogy magamat, dolgaimat hozzá mérem s ugy igyekszem cselekedni, ahogy Ő

cselekednék az én helyemben. Könyörgök Hozzád azért, hogy Krisztus növekedjék az én magyar népem életében: ismerje meg és utálja meg bűneit; szakítson régi rossz szokásait, keresse a Te országodat és annak igazságát s mint nép is érezze meg a Te megváltó és újjászülő hatalmadat. Növekedjék a Krisztus egyházam és gyülekezetem életében: legyen az igehirdetés tisztább, fogatosabb, a kivetet háló gazdagabb fogást tegyen, a szeretet adakozóbb és áldozatosabb. Az adakozó szelidségben járjon, az előjáró szorgalmatossággal, a könyörülő vidámsággal. A szeretet képmutatás nélkül való legyen. Növekedjék egymás iránt való gyöngédségünk s a tiszteladásban igyekezzünk megelőzni egymást. A reménységben örvendezzünk, a háborúságban türiünk, a könyörgebben állhatatosak maradjunk.

Aldd meg ezt az esztendőt azzal, hogy benne közelebb jussunk Hozzád, Krisztus teljesebben öltönni tested bennünk és érezzük meg, hogy nemcsak a halálhoz jutunk ez évben közelebb, hanem közelebb jutunk földi zarándokutunkon Tehozád, minden vágyakozásnak, ígéretnek, reménységnek beteljesedéséhez. Amen.

(Részlet Ravasz László: Hazafelé c. könyvéből.)

A NÉMET PROTESTANTIZMUS PROBLÉMÁI

Irta: Balázs József

Az európai reformált egyházak és a német protestantizmus évszázadok óta testvérfogalmak voltak. Akár egyházi, akár theologiai vonatkozásban kutatjuk is a földrész multját, mindegyre a német hatás nyomaira bukkanunk. Az egyes korokban jelentkező vallási és egyházi változásokban a német theologiaknak erős irányító szerepük volt.

Az első világháború utáni időben a német protestantizmus útjára döntő kihatással volt a nemzeti szocializmus ideológiája és pártjának hatalomra jutása. A párt irányítása mellett, az evangélium szellemével szakítva, új egyházi közösség tünt fel, az n. n. „német keresztyének”. Ez az Öszövetséget elutasítva, az evangéliumot „árjásítva” igyekezett az akkori német politika támaszává válni. Ezzel szemben állt a „hitvallók egyháza”, mely a német történeti protestantizmusban az evangéliumhoz való nagyobb hűséget ébresztette fel. Azt vallották, hogy az egyházba nem elég csak beleszületni, hanem ehhez az egyén evangéliumi hitének öntudatos megvallása, s ha kell, ezért a mártírság vállalása is szükséges. A német protestantizmusnak ez az elmélyülést jelentő ideje hívta életre azokat az élő gyülekezeteket, és termelte ki

azokat a hitvalló vezető személyiségeket, akik a háború és az összeomlás szörnyűségeivel teljes idejében is Krisztus uralmát hirdették. A „hitvalló

egyház” nem jelentett új felekezetet, csak kovász akart lenni, a német történelmi protestáns egyházakban és azoknak egységében maradt.

Két irány

A háborút követő német összeomlás maga alá temette a nemzeti szocialista kezdeményezési „német keresztyén” egyházat is. Tagjai részben visszatértek a történeti egyházak gyülekezeteibe.

Az összeomlás más következményeket is, vont maga után a német protestáns egyházak életébe. Így többek között az egyház település-történeti változáson esett át, amennyiben több, mint tíz millió német egyháztag, többségében protestáns, zsúfolódott bele főleg a nyugatnémetországi egyházak kereteibe. Továbbá Németországnak két részre való osztása után a protestáns egyházak kétféle fejlődési irányt vettek: egy a keleti országokban maradt egyház élete mindegyre az evangéliumban elmélyülő, hitben meggazdagodó és az áldozatot vállalóvá válik, addig a nyugatra a tradicionálizmus továbbélése maradt jellemző. Az evangéliumi élet — ért folytatott harcot csak élesíti a ke-

leti totális párt által támogatott és az egyház egységét megbontani akaró „új egyházi mozgalom” mely a „német keresztyénekhez” hasonlóan, ma is főleg Thüringiában a legélősebb. Viszont a nyugatnémetországi protestantizmus többségében a politikai protestantizmust véli egyházpolitikai szükségszerűségnek és csak igen mélyen s csendben végmenő folyamatnak tekinthetjük a vele egyidejűleg megindult evangéliumi keresztyénség erjedését.

A mai német protestantizmusnak egyik legproblémátikusabb személyisége D. Dibelius berlini püspök, egyben hivatalos irányítója a némethoni protestáns egyházaknak is. A másik erős személyiség Martin Niemöller, aki Nyugatnémetország egyik egyházkerületének elnöke. Mindketten a „hitvalló egyház” tagjai, akik mint annakidején, az új pogánysággal is szembefordultak s ma s ugyanazt az elutasítást képviselik

a totalizmusokkal szemben. De midőn ezt a politikai magatartást vállalják egy pillanatra sem feledik az evangélium szociális üzenetét és a kommunizmus elítélésekor emelt hangon követelik egyházukhoz tartozó népük jogát a szociális és politikai élet igazságos rendezéséhez. Így Niemöller kortársait megelőzve, profétai láttatással tudja a dolgokat vetíteni és azokat mindenki napi kérdésévé tenni. Eppen ezért a profétákat jellemző szilárdsággal képviseli az általa helyesnek felismert elveket, melyek olykor az egész németséget átjáró vitákat vonnak maguk után.

E két nagy egyház-vezető, egyben azért az elvesztett német protestáns tekintélyért is harcol, amelynek mai örököse az az angolszász protestántizmus, amely napjaink u. n. ökumenikus mozgalmát kezdeményezte. Maguk a fent említett német egyházatyák is az ökumenikus álláspontot képviselik, amely lényegében nem más, mint a vallási partikularizmusnak egy egyetemes evangéliumi szolgálatban való építése.

A nemzedéki kérdés

Mint minden történeti közösségben, így a német protestántizmusban is feltehetjük a nemzedéki kérdést, amennyiben az említett egyházatyák által képviselt felfogás mellett, az újabb theologiai nemzedék is jelentkezik a maga új meglátásaival. Ennek egyik ismertebb csoportulása az „Unterwegs“-„Uton“ című egyházi folyóirat köré tömörült. Ez az új felfogást képviselő csoportosulás, egyrészt a korunk egyetemessé vált válságaira, másrészt a sajátos német kérdésekre keresi az evangélium időszerű válaszát.

Az olyan nyira esedékes német lelki önrevízió úttörői, ma már általános visszhangot találtak a legszélesebb német egyházi tömegekben és az u. n. laikus tömegmozgalomnak váltak elindítóivá. Ugyanígy a jövőt jelentő ifjúság is e gondolat köré szerveződik és így pl. egyetlen megszállási övezetben az ott élő fiatalság 40%-a tartozik az egyházi keretekhez.

Az évszázadok óta döntő szerepet vállaló német protestántizmus ismét keresi önmagát és megítélésünk szerint a sok lelki és anyagi megpróbáltatás után újra a belső reformáció útjára térül.

Tengerentúlról vagy Ausztriából Beküldte-e már megajánlását

A lelkiigondozó Szolgálat
és
a Jöjjetek fenntartására?

István diák éneke

(1566 előtt)

Irgalmazz, Ur Isten, immáron énnékem!
Irgalmazz, Ur Isten, immáron énnékem,
Mert tebenned bizik, Uram az én lelkem,
Es tebenned nyugszik, Uram az én szívem.

Szárnyad alá vetem az én reménységim,
Mig elmúlnak tőlem az én ellenségim,
Es mig eltávoznak tőlem én bűneim:
Csak tebenned lésznek, Uram, én öröim.

Te hozzád kiáltok, hatalmas Ur Isten,
Mert nincsen, énvélem ki már jót tehessen,
En ellenségimtől engem megmenthessen,
Es én dolgaimban ki jóra vihessen.

Velem, én szent Atyám, nagy-sok jókat tettél,
Mert énnékem mennyből őrizőt küldöttél,
En ellenségimtől engem megmentettél
Es az én szívemben örömet szerzettél.

Azért téged, Uram, én felmagasztallak,
Te dicsőségemben hatalmasnak mondlak,
Mind e világ előtt irgalmasnak vallak;
Es jóakarómnak én tégedet hivlak.

Kész, már az én szívem néked énekelni,
Kész most jóvoltodért nagy hálaikat adni,
Es mindenek előtt téged megvallani,
A te szent nevedet örökké dicsérni.

Kelj fel azért mostan, én nagy dicsőségem,
Légy mindenben nékem kedves segítségem,
Erőttségemben légy én erősségem
Es veszedelmemben légy oltalmam nékem.

En felmagasztalom irgalmasságodat,
Mindenkoron vallom te igazságodat,
Mind ez egész földön hatalmasságodat:
Mindenkor hirdetem a te jóvoltodat.

A Gutenberg Albumba

Majd ha kifárad az éj s hazug álmok papjai szűnnek
s a kitörő napfény nem terem áltudományt;
Majd ha kihull a kard az erőszak durva kezéből
s a szent béke korát nem cudarítja gyilok;
Majd ha baromból s ördögből a népszaroló dus
s a nyomoru pór nép emberiségre javul;
Majd ha világosság terjed ki keletre nyugatról
Es áldozni tudó szív nemesíti az észet;
Majd ha tanácsot tart a föld népsége magával
Es eget ostromló hangokon összekiált,
S a zajból egy szó vál ki dörögve: „igazság“!
S e rég várt követét végre leküldi az ég:
Az lesz csak méltó diadal számodra, nevedhez
Méltó emlékjelt akkoron ad a világ.

Vörösmarty Mihály.

A Vezeklő Fejedelem

A hívő katolikus és mély magyar sorsvállalás legidőtállóbb alakja napjainkig a Nagyságos Fejedelem.

A Nagyságos Fejedelem alakja az újabb időben, a politikumtól letisztulva, egészen új szempontból vált példaadóvá, mikor a hívő ember, az evangéliumot valló Nagy Vezeklő arc-élet rajzolták meg. Sorra jelentek meg újabb kiadásban Emlékezései, Vallomásai és Imái. De mert Rákóczi Ferenc csak alig tanult meg magyarul a kuruc korban nyerte vissza anyanyelvét-már a száműzetésének elején ismét elfeledte azt. Így latinul és franciául vetette azokat papírra s onnan kellett azokat népének nyelvére visszaadni.

Ezekből a fejedelmi írásokból, egy független szellemű, mély gondolkozó lép kései időzöje elé.

— *Egyáltalán nem félek kijelenteni-ó Örök Igazság-hogy minden cselekedetem célja kizárólag a szabadság szeretete volt és az a vágy, hogy hazámat az idegen járom alól felszabadítsam.* — írja emlékirataiban. Ezért volt hajlandó odahagyni másfélmillió holdnyi földjét, 36 várát és várkastélyát, oadhagyni töménytelen kincsét, ezért volt hajlandó odavetni a megválasztott lengyel fejedelemséget. Mindent. S mindezt azért, mivel vallásos hűsége és abból táplálkozó missziós hite, megvetette a materiális javakat, ha a népéhez való hűség és idegenekkel való megalkuvás közt kellett választani. S ezek közepette, milyen tragikusan érezhette magát e hü katolikus, nagyvallású és mély alázatu ember, mikor idegen politikára hajló egyháznagy kortársai őt, vallásának és egyházának hűtelenségében marasztalgatták el. Pedig mint Emlékiratában megjegyzei:

Reméltem, hogy az idők folyamán helyreállítom a lelkek egységét és így szelid és békés uton visszavezetem az elkülönült vallásokat az igazi katolikus egységbe. A klérus jó része azt hitte, hogy a katolikus vallás megőrzése az osztrák uralomtól függ s ez ellen fegyvert fogri annyi, mint a katolikusok romlására törni. Ennél fogva e háboru elején saját papjaink annyira menekültek tőlem, hogy sokáig lelkipásztorom nélkül voltam, — amíg a váradi káptalan prépostját néhány pappal együtt táborba nem hozták.

A Nagyságos Fejedelem fenti fájdalma érthető. Ez a vád ugyanis abból a tényleges helyzetből adódott, hogy mint Vallomásaiban is írja „*bár én mindenki által ismert buzgó katolikus vallású vagyok, mégis az alvezérem fele és a seregeim kilenczede kálvinistákból tevődik ki. Vagyis a nemzeti függetlenségért vívott harcából érthető okból, mert vallási szorongatás és társadalmi elnyomás egymást fedő fogalmak voltak, jobban kivette részét a calvinista magyar nép.*” A többségében katolikus Dunántul késő került a kurucok kezére és így azoknak tömegei kimaradtak e harcokból.

De ugyanabból a hívő evangéliumi látásból adódott a Fejedelem mély szociális felelősség érzése is mikor, első sorban a szociális számkivettségben élő népért emelte fel szavát.

— *„A törvények szerint a parasztnak nincsen más tulajdona, csak a lelke.”* panaszolja az Európát járt és tanult Fejedelem. Ezzel a látással tudott ő annyi balszerencse közt, annyi ármánykodás ellenére is közel egy évtizeden keresztül harcolni, mert a magyar nép újra és újra táborába szállt, miután otthon elvégezte nemesi urainak a munkát és adóját kifizette. De éppen ezért a magatartásáért vállalták többi sorsnépcink is a kuruc sorsot, mert a szolvákok külön ezredben, a román és rutén nép pedig külön századokban sereglett hozzá. Sőt a városok német helyőrségei is önként adták magukat sorra zászlai alá. Ez az evangéliumi hit és a politikai patriotizmus napjaink legjobb irányítója lehetne, mikor új rendezelvek után kutatunk a dunavölgyi népek részére. Széchenyi- és Ady-képzetek vetülnek írásaiból elé, mikor a kortársak és a nép elmaradását elemzi.

Rákóczi Ferenc írásait mély belső azonulással lapozgathatja kései utódja, aki nyomdokain lépked, egy külső emigrációban. De mi ennek a kései irodalmi hatásnak és lelki aktualitásnak okozója? Semmi más, mint amiről már amikor francia olvasója is beszámolt:

„Mélységesen hisz Istenben és azt nagy egyszerűséggel nem mutatja, de nem is titkolja. Titokban sokat segít a szegénységen és sok időt tölt imádkozásban. Rendkívül tisztességes, igaz, egyenes, végsőkig bátor ember.”

Ime e földi hontalanságunkban és társtalanságunkban, mióta a magyarság bezárkozott a Kárpátok medencéjébe, soha másra nem hagyatkozhatott, mint az Egek Urára. Idő jut el a Bujdosó Fejedelem is ennek a történeti szükség-szerűségnek felismeréséhez. Napjaink hontalanságában, mikor imár a 400 év óta folyó magyar vallási és politikai emigráció multját és alakjait elemezzük, mindenképpen a Bujdosó Fejedelem emberi alakját tartjuk legpéldaadóbbnak. Az ő tanulságtétele ma is egyetlen igazság, mely azt inti felénk a századok távlatán, hogy *egy-egy történeti emigráció, csak úgy tud kilábolni ebből az erkölcsös életformának nem mindenben nevezhető állpotból, ha az evangéliumi erkölcs és szellem utjáról le nem tér.* Aki akár az egyik, akár a másik rovására alku tesz, az menthetetlenül kihull.

Nagy volt az ut, amíg a Nagyságos Fejedelemből Vezeklő Fejedelem lett. S mégis reánk késői utkeresőkre ez utóbbi teszi a maradandóbb hatást és követésre való példaadást. S hol vannak ma már azok a kortárs keresztények, akiknek az ő hitbéli hűsége nem volt elegendő? A nagyság egyik ismérve, hogy a kortársak nem mindenben tudják megérteni nagyjainkat. S hogy érthették volna meg azok az idegen szemlélők azt, akiben a magyar hűség és mély katolikus hűség oly egységgé olvadt, amelyet napjaink igényel egyre bátrabban, példaadóbban.

A pázmányi magyar katolikus a Vezeklő Fejedelemben érte el legidőtállóbb csúcst. (y)

Kosztolányi Dezső:

Tanár az én apám

Tanár az én apám. Ha jár a vidéki városban, gyermekek köszöntik őt kicsinyek és nagyok, régi tanítványok, elmúlt életükre emlékezve, lassan leveszik kalapjuk. Mint az alvajárók, kik másfelé néznek. Hentesek, ügyvédek, irnokok, katonák s olykor egy országos képviselő is. Mert nagy az én családom. Nagy az én családom. Kelettől nyugatig nyugattól keletig. Nagy a mi családukn. Mikor vele megyek, fogva öreg karját, vezetve az uton, a szívem kitégűl s szívek közt énekel elhagyatott szívem. Az én édesapám az emberek apja s én az embereknek testvére vagyok.

KARÁCSONYI AJÁNDÉK

Mire ezek sorok elérnek az olvasóhoz, tul leszünk már a karácsonyon. De ha már nem lehet karácsonyi ajándék-javaslat, még sem lesz még késő elgondolkodni az adott vagy kapott karácsonyi ajándékok értéken.

Karácsonyt idegen földön megé-
rő és ünneplő magyarok, akár ausztriai, németországi vagy itáliai menekült-táborban élnek, akár frissen érkezettek valamely távoli országban, akár már többé-kevésbé megállapodottak új környezetükben — gondolkodnak, töpregenek: mit adjanak karácsonyra. A gyermekek — bármilyen körülmények közt éljenek is, szerényen vagy megelégedetten, nyomorúságban vagy bőségben — izgatottan, apró lelkük remegésével várják a karácsonyt: mit hoz az angyal? mit hoz a Jézuska? óh bár ezt vagy azt hozná! És a felnőttek szíve mélyén is van még annyi maradék tiszta gyermeki, hogy melengesse egy kis halvány, titkos lángját a remény-ségnek és várakozásnak: hátha, mégis, számukra is lesz valami meglepetés.

És mindenki igyekszik is összeszedni, kitalálni valami ajándékot, bármilyen kicsiny legyen is, legalább a legközelebbi hozzátartozóknak, legbensőbb barátoknak. A töpregés nehezebb és keservebb, mint vála. Békés éveinkben is mekkora kérdés volt, pedig akkor igyekeztünk előre gondoskodni arról, hogy anyagi lehetőségeink meglegyenek terveink végrehajtására. Még akkor is nehéz volt és karácsony volt a megdöbentő tanítás egymást. Még néha gyermekeinket, szüleinket, testvéreinket sem, hát még barátainkat. Tanácstalanul

szoktunk volt megállani: vajjon tetszeni fog-e neki? vajjon örülni fog-e neki? Megdöbbenve jövünk rá, hogy azokról, akiről azt hisszük, hogy igazán közel állanak hozzánk, nem ismerjük igazán az izlését, milyen színeket, milyen formákat, milyen fajtákat kedvel, ha keztyüt akarnánk venni, nem tudjuk a saját hitvestársunk kedvelt színét és mintáját. Hát még egy barátnál vagy barátnőnél! Ha ennyire nem ismerjük őket, vajjon mennyire szeretjük őket...?

Idén még nehezebbé tett mindent anyagi tehetetlenségünk. Hiába érkezett már valaki ki idegen, új hazájába, aligha van máris olyan anyagi körülmények között, hogy a karácsonyi vásár hirdetés-orgiái csábításainak engedve vágyai és elképzelései szerint vásárolhasson és ajándékozhasson. Hát még azok, akiknek ezt a karácsonyt is, a hatodikot vagy hetediket talán táborban vagy tábor árnyékában kell

tölteniök: mire leszen anyagi erejük nekik? Oh, mit adjanak, mit vegyenek?

Vajjon ki mondhatja, hogy szegényebb, mint a názáreti ácsmester és fiatal felesége a bethlehem-i istállóban? Vajjon ki mondhatja, hogy gyermekének bölcsője durvább faragásu, pólyája nyomorúságosabb, mint az övék volt? És mégis mekkora ajándékot tudtak adni a világnak!

Mi lenne, ha karácsonykor a világba szétszóródott magyarok kitárnánk szívünket és szeretetet adnánk ajándékba egymásnak?

Ezreket, százakat adhat valaki ki ajándékokért, ha szeretetet nem tud adni, semmit sem tud adni! Hiába kapott valaki drágát és értékeset, ha szeretet nem kapott, semmit nem kapott karácsonyra!

Mi lenne, ha szeretetet adnánk?

Harsányi András.

Hírek a Nagyvilágból

Az Egyesült Nemzetek szociális kérdésekkel foglalkozó bizottsága a közelmúltban elkészítette a „menekült” fogalmának pontos meghatározását. Eszerint menekültnek számít az, aki 1914. augusztus 1 és 1951. január 1 között „az események következtében és annak az indokolt félelemnek tulajdoníthatóan, hogy faji-, vallási-, nemzeti- és politikai véleménye miatt üldözik, saját országának határára kívül él és képtelen, avagy — nem személyi kényelemből, hanem más okokból, vagy félelemből — nem hajlandó magát az illető ország védelme alá helyezni.” (Amerikai Magyar Népszav.)

Az amerikai protestantizmus nagy lépést tett a keresztyén egység felé. November 28 és december 1 között Clevelandban megalakult a „Krisztus Egyházainak Nemzeti Tanácsa az Amerikai Egyesült Államokban” (National Council of the Churches of Christ in the U. S. A.). 27 protestáns és görög-keleti egyház alkotja ezt a tanácsot, amely erősebb lesz, mint az ökumenikus gondolat és keresztyén együttműködés eddigi amerikai hordozója, a Federal Council of Churches (Egyházak Szövetségi Tanácsa), mert ez utóbbin kívül magába fogja foglalni az összes

nagy felekezeti szervezeteit is, mint a Keresztyén Nevelés Nemzetközi Tanácsa, az Északamerikai Külmisziói Konferencia, az Északamerikai Belmisziói Konferencia, az Egyesült Sáfársági Tanács, Nöszövétségek Egyesült Tanácsa, Church World Service, Protestáns Rádió Bizottság, Protestáns Film Bizottság — egyszóval minden jelentős szervezet, tanács, bizottság, amely eddig külön igyekezte szolgálni a felekezeti együttműködés ügyét.

A National Council-ban résztvevő nagy egyházak között van az anglikán, a baptista, kongregacionalista, evangéliumi és református, ágostai lutheránus, metodista, presbiteriánus, valamint a román, orosz, szir és ukrán orthodox egyház. A résztvevő egyházak 130 ezer gyülekezetet és 26 millió teljesjogu (tehát konfirmált) egyháztagot képviselnek.

Dr. National Council főtitkára a presbiteriánus Dr. Samuel McCrea Cavertlett.

AZ USA EGYÉS DÉLI államainak bizonyos vidékein, ahol igen nagy a turistaforgalom, az autósok számára külön istentiszteleteket tartanak (Drivein Churches). Március hónapban 8099 autót számoltak össze, kiknek utasai a floridai St. Petersburg város autós-istentiszteletén vettek részt. Ugyanitt husvétvasárnapján 8000 autós vett részt az istentiszteleten; az autók száma 2507 volt.

JÖJJETEK

Az Ausztriai Magyar Protestáns Lelki-
gondozó Szolgálat hivatalos lapja

Szerkesztő: Ungváry Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich:

Köppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8
Druck von Felizian Rauch, Innsbruck

Lelkigondozó Szolgálatunk
Központi Irodájának címe: Bregenz,
Belruptstraße 8/II. Telefon: Bre-
genz 3-47-41.